

انتشارات
آگاه

موج؟ ۲۰

مرحله‌ای
و جامع

ویژه آمادگی شرکت در امتحان‌های نهایی و نیم‌سال

فارسی دوازدهم

(همه رشته‌ها) ویراست دوم

احسان محسنی

امتحان‌های
درس به درس

درس‌نامه برای
مرور مطالب

امتحان‌های
نیم‌سال اول و
دوم

امتحان‌های
موضوعی

امتحان‌های
فصل به فصل

پاسخ‌های
تشریحی +
کلید تصحیح

امتحان‌های
نهایی اخیر

امتحان‌های
شبیه‌ساز نهایی

ویژه آمادگی شرکت در امتحان‌های نهایی و نیم‌سال

فارسی دوازدهم

(همه رشته‌ها) ویراست دوم

احسان محسنی

پیشگفتار

به نام نامی یزدان

درودها از فرزند ایران، احسان

بر شما خوبان!

اکنون اهمیت نمرات نهایی و تأثیر قطعی معدل در کنکور و به خصوص نمره درس ادبیات (با توجه به ضریب بالای آن) بر کسی پوشیده نیست. درس فارسی با تمام زیبایی‌هایش یکی از سخت‌ترین دروس در امتحان نهایی است. بنابراین کتابی لازم است که پس از یک بار مطالعه خوب جزوه دبیر، بتوانید با آن مطالب را جمع‌بندی کرده و سؤالات خوب حل کنید.

کتاب موج ۲۰ فارسی ۱۲ در دو بخش کلی شما را یاری می‌نماید:

۱- درس‌نامه

۲- آزمون

درس‌نامه

درس‌نامه این کتاب، برای مرور و جمع‌بندی مطالب گزینه بسیار مناسبی است. افراد فارغ‌التحصیلی که خواهان ایجاد سوابق تحصیلی هستند، می‌توانند به راحتی با مطالعه همین درس‌نامه، با محتویات کتاب درسی آشنا شوند و دانش‌آموزان سال دوازدهم نیز بهتر است یک بار جزوه دبیر خود را مطالعه کرده و سپس برای تکرار روند مطالعه، از این کتاب استفاده نمایند.

درس‌نامه شامل موارد زیر است:

- ۱- واژه‌نامه کتاب به ترتیب حروف الفبا (حدود ۴۳۰ واژه)
- ۲- واژگان دارای املای مهم و بررسی آن‌ها در جمله (حدود ۵۰۰ جمله)
- ۳- مفهوم ابیات و عبارات سراسر کتاب (حدود ۳۲۰ مورد)
- ۴- بررسی مفاهیم داخل روان‌خوانی‌ها (۱۳۵ مورد)
- ۵- بررسی مفاهیم داخل گنج حکمت‌ها
- ۶- تمام کنایه‌های مهم و کاربردی داخل کتاب (حدود ۴۵۰ مورد)
- ۷- بررسی نکات مفهومی ابیات داخل قلمروهای فکری (۴۱ مورد)
- ۸- بررسی نکات ادبی و آرایه‌های ابیات داخل قلمروهای ادبی (۱۷ مورد)
- ۹- بررسی نکات دستوری ابیات داخل قلمروهای زبانی (۲۵ مورد)
- ۱۰- جمع‌بندی موضوعی تاریخ ادبیات (۴۱ مورد)
- ۱۱- شعرخوانی‌ها

آزمون‌ها شامل موارد زیر است:

- ۱- آزمون‌های (تألیفی) درس به درس (۱۶ مورد)
- ۲- آزمون‌های (تألیفی) فصل به فصل، هر فصل ۲ آزمون (۱۶ مورد)
- ۳- آزمون‌های (تألیفی) نیم‌سال اول (۵ مورد)
- ۴- آزمون‌های (تألیفی) نیم‌سال دوم (۲ مورد)
- ۵- آزمون‌های (تألیفی) موضوعی «آرایه» و «دستور زبان» (۲ مورد)
- ۶- آزمون‌های (تألیفی) جامع شبیه‌ساز نهایی (۶ مورد)
- ۷- آزمون‌های نهایی (۹ مورد)

روش استفاده از این کتاب:

پیشنهاد می‌کنیم پس از مطالعه درس‌نامه، آزمون‌ها را درس به درس از خود امتحان بگیرید و دقیقاً همانند یک مصحح نهایی، با خودکار قرمز، تصحیح کنید و به خود نمره دهید!

همچنین از آزمون‌های فصلی و جمع‌بندی، برای آزمون‌های نوبت اول و دوم استفاده نمایید.

حُسن ختام این مقدمه، تشکر از عزیزان همراه و دلسوز است:

از همکاران ارزشمندم در انتشارات الگو، سرکار خانم ستین مختار مدیر واحد ویراستاری و حرف‌چینی و سرکار خانم‌ها فاطمه احدی، پریا میانجی و مریم احمدی برای حرف‌چینی و صفحه‌آرایی کتاب، تشکر، قدردانی و سپاسگزاری می‌نمایم. همچنین از سرکار خانم سارا رهنمون برای ویرایش علمی کتاب و خانم‌ها عاطفه ربیعی، سوده زارعی و ارمغان صبح‌خیز که ویرایش کتاب بی‌یاری ایشان ممکن نبود، قدردانی می‌نمایم.

امید آن‌که:

به مهر و به داد و به خوی و خرد زمانه همی از تو رامش بَرَد
«فردوسی»

سربلند و اثرگذار باشید.

احسان محسنی

فهرست مطالب

درس‌نامه..... ۱	آزمون ۱۷: نیم‌سال اوّل (۱)..... ۸۵
آزمون‌های مرحله‌ای و جامع	آزمون ۱۸: نیم‌سال اوّل (۲)..... ۸۸
آزمون ۱: درس ۱..... ۶۰	آزمون ۱۹: نیم‌سال اوّل (۳)..... ۹۱
آزمون ۲: درس ۲..... ۶۱	آزمون ۲۰: نیم‌سال اوّل (۴)..... ۹۵
آزمون ۳: درس ۱ و ۲ (فصل اوّل)..... ۶۳	آزمون ۲۱: نیم‌سال اوّل (۵)..... ۹۸
آزمون ۴: درس ۱ و ۲ (فصل اوّل)..... ۶۴	آزمون ۲۲: درس ۱۰..... ۱۰۲
آزمون ۵: درس ۳..... ۶۶	آزمون ۲۳: درس ۱۱..... ۱۰۳
آزمون ۶: درس ۵..... ۶۷	آزمون ۲۴: درس ۱۰ و ۱۱ (فصل پنجم)..... ۱۰۵
آزمون ۷: درس ۳ و ۵ (فصل دوم)..... ۶۹	آزمون ۲۵: درس ۱۰ و ۱۱ (فصل پنجم)..... ۱۰۷
آزمون ۸: درس ۳ و ۵ (فصل دوم)..... ۷۰	آزمون ۲۶: درس ۱۲..... ۱۰۸
آزمون ۹: درس ۶..... ۷۲	آزمون ۲۷: درس ۱۳..... ۱۱۰
آزمون ۱۰: درس ۷..... ۷۴	آزمون ۲۸: درس ۱۲ و ۱۳ (فصل ششم)..... ۱۱۱
آزمون ۱۱: درس ۶ و ۷ (فصل سوم)..... ۷۵	آزمون ۲۹: درس ۱۲ و ۱۳ (فصل ششم)..... ۱۱۳
آزمون ۱۲: درس ۶ و ۷ (فصل سوم)..... ۷۷	آزمون ۳۰: درس ۱۴..... ۱۱۴
آزمون ۱۳: درس ۸..... ۷۹	آزمون ۳۱: درس ۱۶..... ۱۱۶
آزمون ۱۴: درس ۹..... ۸۰	آزمون ۳۲: درس ۱۴ و ۱۶ (فصل هفتم)..... ۱۱۸
آزمون ۱۵: درس ۸ و ۹ (فصل چهارم)..... ۸۲	آزمون ۳۳: درس ۱۴ و ۱۶ (فصل هفتم)..... ۱۱۹
آزمون ۱۶: درس ۸ و ۹ (فصل چهارم)..... ۸۴	آزمون ۳۴: درس ۱۷..... ۱۲۱

آزمون ۵۱: جامع (۱۰) - خرداد ۱۴۰۳ ۱۶۶

آزمون ۵۲: جامع (۱۱) - مرداد ۱۴۰۳ ۱۶۹

آزمون ۵۳: جامع (۱۲) - دی ۱۴۰۳ ۱۷۳

آزمون ۵۴: جامع (۱۳) - خرداد ۱۴۰۴ ۱۷۶

آزمون ۵۵: جامع (۱۴) - خرداد ۱۴۰۴ (خارج از کشور) ۱۷۹

آزمون ۵۶: جامع (۱۵) - شهریور ۱۴۰۴ ۱۸۳

پاسخ‌های تشریحی ۱۸۷

آزمون ۳۵: درس ۱۸ ۱۲۳

آزمون ۳۶: درس ۱۷ و ۱۸ (فصل هشتم) ۱۲۴

آزمون ۳۷: درس ۱۷ و ۱۸ (فصل هشتم) ۱۲۶

آزمون ۳۸: نیم‌سال دوم (۱) ۱۲۷

آزمون ۳۹: نیم‌سال دوم (۲) ۱۳۱

آزمون ۴۰: موضوعی (آرایه) ۱۳۴

آزمون ۴۱: موضوعی (دستور زبان) ۱۳۶

آزمون‌های جامع (شبیه‌ساز نهایی و نهایی)

آزمون ۴۲: جامع (۱) - شبیه‌ساز نهایی ۱۳۸

آزمون ۴۳: جامع (۲) - شبیه‌ساز نهایی ۱۴۱

آزمون ۴۴: جامع (۳) - شبیه‌ساز نهایی ۱۴۴

آزمون ۴۵: جامع (۴) - شبیه‌ساز نهایی ۱۴۷

آزمون ۴۶: جامع (۵) - شبیه‌ساز نهایی ۱۵۰

آزمون ۴۷: جامع (۶) - شبیه‌ساز نهایی ۱۵۳

آزمون ۴۸: جامع (۷) - خرداد ۱۴۰۲ ۱۵۷

آزمون ۴۹: جامع (۸) - شهریور ۱۴۰۲ ۱۶۰

آزمون ۵۰: جامع (۹) - دی ۱۴۰۲ ۱۶۳

مفهوم عبارات مهم و کاربردی روان‌خوانی‌ها

۱	خطوط دشمن شکسته شد: سپاه دشمن شکست خورد. دشمن عقب‌نشینی کرد.
۲	در دست داشتن: در اختیار گرفتن
۳	آرام و قرار نداشتند: بسیار تلاش می‌کردند.
۴	زیر آتش گرفتن: کنایه از گلوله‌باران
۵	حساب‌شده: سنجیده
۶	به دیده مت: با کمال میل قبول کردن
۷	چاه کندن، از دیوار راست بالا رفتن، با دست خاکریز زدن: انجام کار سخت و غیرممکن
۸	یک ماه به مادرزن زنگ نزدن: انجام کار سخت
۹	کاری افتاد: مؤثر واقع شد
۱۰	خدا را چه دیدی؟: خدا بزرگ است و کمک خواهد کرد: امیدوار باش!
۱۱	کاجی به از هیچی: کم هر چیز بهتر از نبودن آن است.
۱۲	خداوند کریم است: خداوند خودش کمک خواهد کرد.
۱۳	روی حرف کسی حرف نزدن: مخالفت نکردن، اطاعت کامل
۱۴	با یک کاسه ماست، با آب یک دریاچه، دوغ درست کردن: انجام کار غیرممکن
۱۵	سر کار گذاشتن: فریب دادن و مسخره کردن
۱۶	بالا غیرتاً: از روی انصاف، جوانمردانه
۱۷	دنبال نخود سپاه فرستادن: فرستادن کسی به دنبال کار زمان‌بر و بیهوده برای دور نگه داشتن او از انجام کاری مهم
۱۸	ما که باشیم؟: ما آدم مهمتی نیستیم.
۱۹	سر درآوردن: متوجه شدن
۲۰	بزنییم به دشت: به سمت دشت حرکت کنیم.
۲۱	کار دست کسی دادن: مشکل درست کردن
۲۲	باریدن شرارت و حيله‌گری از چشمان کسی: بدی و فریبکاری
۲۳	مرد حسابی!، مرد ناحسابی و غیرمنطقی!
۲۴	پوزه زدن: چریدن و خوردن
۲۵	تابلو هستی: به سادگی قابل تشخیص هستی.
۲۶	زبان آدمیزاد حالیش نیست: نفهم است.
۲۷	زبان فهم: رام و مطیع
۲۸	این جای کار را دیگر نخوانده بودیم: به این جای کار فکر نکرده بودیم.
۲۹	لغت بر دهانی که بی‌موقع باز شود: در جای نامناسب حرف زدن
۳۰	دل توی دلمان نیست: نگران هستیم.
۳۱	لو برویم: شناسایی شویم.
۳۲	چهارنعل: سریع و باشتاب
۳۳	در برویم: فرار کنیم.

مفاهیم گنج حکمت‌ها

درس

ابیات و عبارات

۱

گمان - کلیله و دمنه - ترجمه نصرالله منشی

گویند که بقی در آب روشنایی ستاره می‌دید. پنداشت که ماهی است؛ قصدی می‌کرد تا بگیرد و هیچ نمی‌یافت. چون بارها بیازمود و حاصلی ندید، فرو گذاشت. دیگر روز هرگاه که ماهی بدیدی، گمان بردی که همان روشنایی است؛ قصدی نبیوستی و ثمرت این تجربت آن بود که همه روز گرسنه بماند.

﴿مفهوم﴾ سرزنش مقایسه نادرست | دشواری ترک عادت | نکوهش ناامیدی و بدبینی

۳

خاکریز - روایت سنگرزازان ۲ - عیسی سلمانی لطف آبادی

در لحظات اول عملیات که خطوط دشمن شکسته شد، پشت سر نیروهای ما ارتفاعات موسوم به «کله‌قندی» بود که دشمن با استقرار سلاح‌های زیادی قلّه را در دست داشت. شهید ساجدی با توجه به اینکه نسبت به همه مسائل آگاهی داشت، روحیه خود را نباخته، احداث یک خاکریز دوجداره را تنها راه حل می‌دانست. با توجه به امکانات محدود مهندسی و دید و تسلط دشمن، قبول و اجرای این طرح خیلی سخت بود. به ویژه که لازم بود در فاصله زمانی شب تا سپیده دم اجرا و احداث می‌شد ولی ایشان به اجرای این طرح ایمان داشت و با قاطعیت می‌گفت: «خاکریز را صبح تحویل می‌دهیم».

عملیات احداث خاکریز شروع شد. آن شب برادران جهاد و در رأس آن‌ها شهید ساجدی، آرام و قرار نداشتند. در اولین دقایق صبح، احداث این خاکریز هشت نه کیلومتری به پایان رسید و خاکریزی که به کمک دو نیروی مهندسی شروع شده بود، تقریباً در وسط به هم رسیدند و اتمام خاکریز روحیه عجیبی در بین برادران جهادگر و رزمنده ایجاد کرد اما این کار شهید ساجدی را راضی نمی‌کرد. او پیش‌بینی می‌کرد که با توجه به تسلط دشمن بر ارتفاعات روبه‌رو و ارتفاعات پشت، امکان زیر آتش گرفتن بچه‌ها وجود دارد؛ به همین دلیل، مرحله دوم کار را شروع کرد. خاکریزی به طول چند کیلومتر در پشت خاکریز اول که از آن به عنوان خاکریز دوجداره یاد می‌شود، احداث نمود. آن روز با تدبیر حساب شده شهید ساجدی، رزمندگان توانستند در برابر نیروهای دشمن مقاومت کنند و به پیروزی رسند.

﴿مفهوم﴾ ایمان و توکل به خداوند | خلاقیت، امیدواری و تلاش رزمندگان

- خطوط دشمن شکسته شد: کنایه از شکست خوردن سپاه دشمن
- در دست داشتن: کنایه از در اختیار داشتن، مسلط بودن
- روحیه خود را نباخته بود: کنایه از امیدوار بودن

۶

آفتاب جمال حق - فیه ما فیه - مولانا

پادشاهی به درویشی گفت که مرا آن لحظه که تو را به درگاه حق، تجلی و قرب باشد، یاد کن.

گفت که: «چون من در آن حضرت رسم و تاپ آفتاب آن جمال بر من زند، مرا از خود یاد نیاید؛ از تو چون یاد کنم؟!»

﴿مفهوم﴾ حیرانی عاشق از دیدن یار

- این بخش از حکایت تناسب مفهومی دارد با این عبارت از سعدی: چون برسیدم، بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.
- اما چون حق تعالی بنده‌ای را گزید و مستغرق خود گردانید، هر که دامن او را بگیرد و از او حاجت طلبد، بی‌آنک آن بزرگ، نزد حق یاد کند و عرضه دهد، حق، آن را برآرد.

﴿مفهوم﴾ ارزش و مقام اولیاءالله نزد خدا

۸

سه مرکب زندگی - تذکرة الاولیا - عطار

نقل است که از او [ابراهیم ادهم] پرسیدند که روزگار چگونه می‌گذرانی؟ گفت: «سه مرکب دارم؛ بازبسته؛ چون نعمتی پدید آید، بر مرکب شکر نشینم و پیش او باز شوم و چون بلایی پدید آید، بر مرکب صبر نشینم و پیش باز روم و چون طاعنی پیدا گردد، بر مرکب اخلاص نشینم و پیش روم».

﴿مفهوم﴾ شکرگزاری بر نعمت | صبر در بلا و مصیبت | اخلاص در عبادت

درس

ابیات و عبارات

۲

گفت مست: «ای محتسب، بگذار و رو از برهنه کی توان بردن گرو؟»

مفهوم: زورگویی و باجگیری مأموران فقر و نداری مردم

ای بی خبر، بکوش که صاحب خبر، شوی تا راهرو نباشی، کی راهبر شوی؟

مفهوم: توصیه به تلاش برای کسب آگاهی | شاگردی لازمه استادی است.

در مکتب حقایق پیش ادیب عشق هان ای پسر، بکوش که روزی پدر شوی

مفهوم: عشق، معلم مدرسه راستی هاست. | لزوم پیروی از عشق (استاد) برای رسیدن به کمال عشق

دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیایی و زر شوی

مفهوم: ترک وجود مادی شرط رسیدن به کمال عشق است. | ویژگی مردان راه عرفان: ترک دل‌بستگی‌ها | عامل ارزشمندی در نهایت «عشق» است.

خواب و خورت ز مرتبه خویش دور کرد آن‌که رسی به خویش که بی خواب و خور شوی

مفهوم: ترک آسایش و خواب و خوراک در راه معرفت (تقابل عشق و آسایش)

گر نور عشق حق به دل و جانت اوفتد بالله کز آفتاب فلک خوبتر شوی

مفهوم: کمال‌بخشی عشق و معرفت

یکدم غریق بحر خدا شو گمان مبر کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی

مفهوم: غریق عشق از بلاها و فتنه‌ها در امان است.

از پای تا سرت همه نور خدا شود در راه ذوالجلال چو بی پا و سر شوی

مفهوم: ترک وجود مادی و ترک اختیار مقدمه تعالی است.

وجه خدا اگر شودت منظر نظر زین پس شکی نماند که صاحب نظر شوی

مفهوم: کسی که فقط رو به سوی خدا دارد به معرفت و عشق دست می‌یابد.

بنیاد هستی تو چو زیر و زیر شود در دل مدار هیچ که زیر و زیر شوی

مفهوم: کسی که در راه عشق وجود و مادیش را نیست و نابود کند، در برابر هیچ چیز دیگری آسیب نمی‌بیند. | فنا لازمه بقاست.

گر در سرت هوای وصال است، حافظا باید که خاک درگاه اهل هنر شوی

مفهوم: فروتنی در برابر اهل معرفت و هنر شرط رسیدن به وصال است.

۳

نالۀ مرغ اسیر این همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس، هم‌چو من است

مفهوم: غم و اندوه داشتن شاعر برای وطن

همت از باد سحر می‌طلبم گر ببرد خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است

مفهوم: درخواست برای رساندن پیام به یاران خارج از زندان | پیام‌رسانی باد صبا

فکری ای هم‌وطنان، در ره آزادی خویش بنمایید که هر کس نکند، مثل من است

مفهوم: توصیه به تلاش برای آزادی | هر کس برای آزادی تلاش نکند اسیر و گرفتار خواهد شد.

خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الحزن است

مفهوم: بیگانه‌ستیزی (تکیه نکردن بر بیگانگان برای ساختن وطن)

جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است

مفهوم: وطن‌پرستی | جانبازی در راه وطن

آن کسی را که در این ملک، سلیمان کردیم ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است

مفهوم: آشکار شدن خیانت و شرارت فرمانروایی که امین دانسته می‌شد. | خیانت محمدعلی شاه

هرگز دلم برای کم و بیش غم نداشت آری نداشت غم که غم بیش و کم نداشت

مفهوم: در بند کم و زیاد مادیات دنیا نبودن (قناعت) | آسایش در بی‌تعلقی است.

شعرخوانی: ای میهن! (درس ۱۳)

۱	تنبیه یاد تو در تار و پودم، میهن ای میهن!	بود لبریز از عشقت وجودم؛ میهن ای میهن!
۲	تو بودم کردی از نابودی و با مهر پروردی	فدای نام تو بود و نبودم؛ میهن ای میهن!
۳	به هر مجلس به هر زندان به هر شادی به هر ماتم	به هر حالت که بودم با تو بودم؛ میهن ای میهن!
۴	اگر مستم اگر هشیار اگر خوابم اگر بیدار	به سوی تو بود روی سجودم؛ میهن ای میهن!
۵	به دشت دل گیاهی جز گل رویت نمی‌روید	من این زیبایم را آزمودم؛ میهن ای میهن!

تاریخ ادبیات

فصل	درس	شاعر، نویسنده، مترجم	آثار	توضیحات
تألیف	ستایش	حکیم سنایی غزنوی	«ملکا، ذکر تو گویم»	-
	یکم	سعدی	گلستان (نثر + نظم)	-
		نصرالله منشی (مترجم)	کلیله و دمنه (نثر)	-
	دوم	پروین اعتصامی	دیوان اشعار	«مست و هشیار» قالب شعر: قطعه / شیوه بیان: طنز / شیوه گفت‌وگو: مناظره
		نظامی	مناظره «خسرو و فرهاد»	مناظره
		حافظ	غزل «در مکتب حقایق»	-
تألیف	سوم	فرخی یزدی	دیوان اشعار	غزل «دقتر زمانه» از این کتاب است.
		ابوالقاسم عارف قزوینی	دیوان اشعار	غزل «آزادی» از این کتاب است و به سلطه بیگانگان و بیدادگری محمدعلی شاه اشاره دارد.
		عیسی سلمانی لطف آبادی	روایت سنگسازان ۲ (نثر)	موضوع آن دفاع مقدس است؛ پس در ادبیات انقلاب جای می‌گیرد.
	پنجم	محمدتقی بهار (معروف به ملک الشعرا)	دیوان اشعار	وی در سال ۱۳۰۱ هجری شمسی، قصیده «دماوندیه» را سرود. دلایل سرودن دماوندیه: (۱) هرج و مرج قلمی و اجتماعی (۲) هتاک‌ها در مطبوعات (۳) آزار وطن‌خواهان (۴) سستی کار دولت مرکزی
		احمد عربلو	قصه شیرین فرهاد (نثر)	موضوع آن دفاع مقدس است؛ پس در ادبیات انقلاب جای می‌گیرد.
تألیف	ششم	مولوی (مولانا)	مثنوی معنوی (نظم) فیه ما فیه (نثر)	-
	هفتم	شهاب‌الدین سهروردی	فی حقیقه العشق (نثر)	-
		عین‌القضات همدانی	تمهیدات (نثر + نظم)	-
		محمد رضا شفیعی کدکنی	مثل درخت، در شب باران (نثر)	تخلص: م. سرشک غزل «صبح ستاره‌باران» از کتاب «مثل درخت، در شب باران» است. در یک بیت این شعر، از «سعدی» تضمین شده است.

کنایه

۳۳	زیر و زبر شدن: کنایه از دگرگونی
۳۴	در دل مدار: کنایه از نگران نشدن
۳۵	هوای چیزی در سر داشتن: کنایه از علاقه‌مند بودن
۳۶	خاک درگاه کسی شدن: کنایه از نهایت فروتنی
۳۷	به طرف چمن بودن: کنایه از آزاد بودن
۳۸	فکر کردن: کنایه از چاره‌اندیشی
۳۹	غرقه به خون شدن: کنایه از شهادت و کشته شدن
۴۰	کم از کفن بودن: کنایه از بی‌ارزش بودن
۴۱	از قلم افتادن: کنایه از بی‌اعتبار شدن و از اعتبار افتادن
۴۲	صاحب‌قلم: کنایه از نویسنده و شاعر
۴۳	جیب از مال تهی بودن: کنایه از فقر
۴۴	جام از می تهی بودن: کنایه از شادی و سرمستی نداشتن
۴۵	ثابت‌قدم: کنایه از بااراده و مصمم
۴۶	نوسفر بودن: کنایه از بی‌تجربه بودن
۴۷	به تخت مصر بودن: کنایه از شکوه و قدرت داشتن
۴۸	جای در بیت‌ال‌حزن داشتن: کنایه از غمگین بودن
۴۹	شکسته شدن خطوط دشمن: کنایه از شکست سپاه دشمن و عقب‌راندن آن‌ها
۵۰	در دست داشتن: کنایه از در اختیار داشتن، تسلط داشتن
۵۱	روحیه خود را نباختن: کنایه از امیدوار بودن
۵۲	باختن: کنایه از «از دست دادن»
۵۳	آرام و قرار نداشتن: کنایه از تلاش و کار پی در پی
۵۴	زیر آتش گرفتن: کنایه از گلوله‌باران کردن
۵۵	پای در بند: کنایه از گرفتار
۵۶	خاموش نبودن: کنایه از اعتراض کردن و ساکت نبودن
۵۷	سوخته‌جان: کنایه از رنج‌دیده و آزرده
۵۸	جان را سوختن: کنایه از نابود کردن
۵۹	مادر سرسپید: کنایه از پیر
۶۰	سیاه‌بخت: کنایه از بدبخت و بدشانس
۶۱	به اورند نشستن: کنایه از شکوه و بزرگی، به دست گرفتن قدرت
۶۲	از پی افکندن و از پی گسستن: کنایه از نابودی و از بین بردن
۶۳	از بن بر کندن: کنایه از نابود کردن
۶۴	به دیده منت پذیرفتن: کنایه از با کمال میل قبول کردن

۱	از عهده کاری برآمدن: کنایه از توانایی انجام آن کار را داشتن
۲	عذر به درگاه خدا آوردن: کنایه از توبه کردن
۳	پرده دریدن: کنایه از رسوا کردن
۴	پریشان‌روزرگار: کنایه از بیچاره و بدبخت
۵	نظر نکنند: کنایه از بی‌توجهی
۶	اعراض کردن: کنایه از بی‌توجهی و روی برگرداندن
۷	بی‌دل: کنایه از عاشق
۸	سر به جیب مراقبت فرو بردن: کنایه از تفکر عارفانه داشتن
۹	در بحر مکاشفت مستغرق شدن: کنایه از کشف حقیقت و پی بردن به آن
۱۰	دامن از دست رفتن: کنایه از بی‌اختیار و از خود بی‌خود شدن
۱۱	سوخته: کنایه از عاشق رنج‌کشیده
۱۲	هموار نبودن راه: کنایه از گستردگی فساد در جامعه
۱۳	پنهانی دیناری بده: کنایه از رشوه‌خواری
۱۴	نقشی ز پود و تار بودن: کنایه از پوسیده و کهنه بودن لباس
۱۵	بی‌خود شدن: کنایه از شدت مستی و عدم تعادل
۱۶	اندوه خریدن: کنایه از تحمل غم و اندوه
۱۷	جان فروختن: کنایه از جان‌فشانی کردن
۱۸	جان‌فروشی: کنایه از جان‌فشانی کردن
۱۹	از دل عاشق شدن: کنایه از خلوص در عشق
۲۰	دل از چیزی پاک کردن: کنایه از فراموش کردن، نادیده گرفتن
۲۱	در خاک خفتن: کنایه از مردن
۲۲	گوش کردن به چیزی: کنایه از توجه کردن
۲۳	صاحب‌خبر شدن: کنایه از عارف شدن
۲۴	دست شستن: کنایه از ترک کردن
۲۵	زر شدن: کنایه از ارزشمند شدن
۲۶	بی‌خواب و خور شدن: کنایه از ترک دلبستگی‌های مادی و دنیوی
۲۷	نور عشق به دل افتادن: کنایه از عاشق شدن
۲۸	غریق بحر خدا شدن: کنایه از بهره‌مندی از عشق الهی
۲۹	تر شدن: کنایه از آسیب، گرفتاری
۳۰	بی‌پا و سر شدن: کنایه از فانی شدن
۳۱	منظر نظر شدن: کنایه از مورد توجه قرار گرفتن
۳۲	صاحب‌نظر شدن: کنایه از به مقام قرب و نزدیکی خدا رسیدن

۴۰	(سمرت / ثمرت) این تجربت آن بود که گرسنه بماند.
درس ۲: «مست و هوشیار»	
۴۱	(مُحتصب / مُحْتَسِب) مستی به ره دید و گریانش گرفت
۴۲	مست گفت: «ای دوست، این پیراهن است (افصار / افسار) نیست»
۴۳	گفت: «می‌باید تو را تا خانه (غازی / قاضی) برم»
۴۴	گفت: «تا (داروقه / داروغه) را گویم در مسجد بخواب»
۴۵	گفت: «مسجد (خابگاه / خوابگاه) مردم بدکار نیست»
۴۶	گفت: «کارِ شرع، کارِ (درحم / درهم) و دینار نیست»
۴۷	گفت: «از (بحر / بهر) (قرامت / غرامت)، جامه‌ات بیرون کنم»
۴۸	گفت: «در سر عقل باید بی کلاهی (آر / عار) نیست»
۴۹	گفت: «باید (هد / حد) زند هشیارمردم مست را»
۵۰	از (بحر / بهر) تو (سد / صد) بار ملامت بکشم
۵۱	(ذاهد / زاهد) (ضاهرپرست / ظاهرپرست)، از حال ما آگاه نیست
۵۲	در حق ما هرچه گوید جای هیچ (اکراح / اکراه) نیست
۵۳	چو (آجر / عاجز) گشت خسرو در جواش / نیامد بیش پرسیدن (ثوایش / صوایش)
۵۴	دور شو از برم ای (واعض / واعظ) و بیهوده مگوی
۵۵	من نه آنم که دگر، گوش به (تذویر / تزویر) کنم
۵۶	گفت مست: «ای محتسب، (بگزار / بگذار) و رو / از (برحنه / برهنه) کی توان بردن گرو؟»
۵۷	(حان / هان) ای پسر، بکوش که روزی پدر شوی
۵۸	خواب و خورت ز مرتبه (خیش / خویش) دور کرد
۵۹	یکدم غریق (بهر / بحر) خدا شو گمان مبر / کز آب (هفت بهر / هفت بحر) به یک موی، تر شوی
۶۰	در راه (ذولجلال / ذوالجلال) چو بی پا و سر شوی
۶۱	(وج / وجه) خدا اگر شودت (منظر / منظر) (نذر / نظر)
درس ۳: «آزادی» و «دفتر زمانه»	
۶۲	با آنکه جیب و جام من از مال و می (تُهی / تُهی) است
۶۳	ما را (فراقتی / فراغتی) است که جمشید جم نداشت
۶۴	(انصاف / انصاف) و عدل داشت موافق بسی ولی / چون فَرّخی، موافق (سابت قدم / ثابت قدم) نداشت
۶۵	هتّم (بدرغه / بدرقه) راه کن ای (تایر / طایر) قدس
۶۶	فَرّخی ز جان و دل می‌گُند در این (مهفل / محفل)، / دل (نثار / نثار) استقلال، جان فدای آزادی
۶۷	ناله مرغ (عصیر / اسیر)، این همه (بحر / بهر) وطن است

۱۴	ورنه (صراوار / سزاوار) خداوندی‌اش کس نتواند که به جای آورد
۱۵	(خان / خوان) نعمتِ (بی‌دریش / بی‌دریش) همه جا کشیده.
۱۶	پرده ناموسِ (بنده‌گان / بندگان) به گناه (فاهش / فاحش) ندرد.
۱۷	وظیفهٔ روزی به (ختای / خطای) مُنکر نبرد.
۱۸	فرایشِ بادِ (سبا / سبا) را گفته تا فرشِ (ذمردین / زمردین) بگسترد.
۱۹	دایهٔ ابر بهاری را فرموده تا بناتِ (نباط / نبات) در (محد / مهد) زمین پیرورد.
۲۰	(اتفال / اطفال) شاخ را به قدوم (موسم / موصم) ربیع، کلاه شکوفه بر سر نهاده.
۲۱	(عُسارهٔ / عصارهٔ) تاکی به قدرت او شهد (فایغ / فایق) شده.
۲۲	تخم خرمایی به تربیتش، نخلِ (باسغ / باسق) گشته.
۲۳	تا تو نانی به کف آری و به (غفلت / غفلت) نخوری.
۲۴	همه از (بحر / بهر) تو سرگشته و فرمانبردار / شرط (انساف / انصاف) نباشد که تو فرمان نبری.
۲۵	مفخرِ موجودات و رحمتِ عالمیان و (سفوت / صفوت) آدمیان و (تطمّة / تنمّة) دور زمان
۲۶	شفیعُ (مُتاع / مُطاع) نبیِّ کریم / (غسیم / قسیم) (جثیم / جسیم) نسیمُ (وصیم / وسیم)
۲۷	حَسَنَتِ جَمیعُ (خِساله / خِصاله) صَلُّوا عَلَیْهِ و آلِهِ
۲۸	چه باک از موج (بهر / بحر) آن را که باشد نوح کشتیان؟
۲۹	دستِ (عنابت / انابت) به امیدِ اجابت به درگاه حق بردارد.
۳۰	بازش (بخاند / بخواند) باز (اعراز / اعراض) فرماید.
۳۱	بار دیگرش به (تزرع / تضرع) و زاری بخواند.
۳۲	(آکفان / عاکفان) کعبهٔ جلالش به (تقسیر / تقصیر) عبادت، (مُعترف / مئترف) ...
۳۳	(واسفان / واصفان) (هلیهٔ / جلیهٔ) جمالش به (تهیر / تحیر) (منسوب / منسوب) ...
۳۴	یکی از صاحب‌دلان سر به جیبِ (مراغبت / مراقبت) فرو برده بود و در (بهر / بحر) مکاشفت، (مستغرق / مستغرق) شده.
۳۵	آن‌گاه که از این معاملت باز آمد، یکی از یاران به طریقِ (انبساط / انبساط) گفت ...
۳۶	از این بوستان که بودی ما را چه (تُهفه / تُحفه) کرامت آوردی؟
۳۷	وان که دید از (هیرتش / حیرتش)، کلک از بنان افکنده‌ای.
۳۸	گویند که (بَی / بَی) در آب روشنایی ستاره می‌دید.
۳۹	چون بارها بیازمود و حاصلی ندید، (فروگذاشت / فروگذاشت)

صفحات پاسخ

موضوع آزمون

۹

آزمون

۱۹۱

درس ۶

ردیف	سؤالات	رشته: همه رشته‌های نظری	تألیفی	مدت امتحان: ۴۰ دقیقه
	نمره			
	قلمرو زبانی (۳/۵) (نمره)			
۱	با توجه به بیت «تن ز جان و جان ز تن مستور نیست / لیک کس را دید جان دستور نیست»: (الف) مترادف واژه «دستور» در عبارت «در این شب عیدی، بودجه ایداً اجازه خریدن خرت و پرت تازه را نمی‌دهد.» کدام واژه است؟ (ب) کدام واژه در بیت، مقابل واژه «هویدا» در عبارت زیر است؟ «ادا و اطوارهای معمولی که در تمام مدّت ناهار اثری از آن هویدا نبود.»			۰/۵
۲	شکل درستِ نادرستی‌های املایی را بنویسید. (الف) در اصطلاح موسیقی به آهنگ و نغمه‌های مرتّب، «پرده» می‌گویند. (ب) زاری و فریاد که در مسیبت و محنت برآرند، تعریف واژه «شیون» است.			۰/۵
۳	در مصراع «در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند» کدام نقش اصلی، نقش تبعی پذیرفته است؟			۰/۲۵
۴	هم‌نقش واژه «دور» در مصراع «هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش» کدام واژه در مصراع «هر کسی از ظنّ خود شد یار من» است؟			۰/۲۵
۵	در بیت «هر که جز ماهی، ز آبش سیر شد / هر که بی‌روزی است، روزش دیر شد»: (الف) نقش ضمائر پیوسته، است. (ب) تمامی افعال موجود در بیت (اسنادی / غیراسنادی) هستند. (ج) نوع وابسته پیشین است. (د) در مصراع اول، چند متمم وجود دارد؟			۱
۶	با توجه به دو بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «محرم این هوش جز بی‌هوش نیست / تن ز جان و جان ز تن مستور نیست» (الف) واژه «زبان» با واژه «جان» در جمله چندم هم‌نقش است؟ (ب) «را» در بیت حرف اضافه است.		مر زبان را مشتری جز گوش نیست لیک کس را دید جان دستور نیست	۰/۵
۷	تعداد جمله‌های بیت «نی، حریف هر که از یاری برید / پرده‌هایش پرده‌های ما درید» با تعداد جمله‌های کدام گزینه برابر است؟ (الف) بشنو این نی چون شکایت می‌کند (ب) آتش عشق است کاندلر نی فتاد		از جدایی‌ها حکایت می‌کند جوشش عشق است کاندلر می فتاد	۰/۲۵
۸	اگر مصراع «در نیابد حال پخته هیچ خام» به شیوه عادی نوشته شود، گروه اسمی به ابتدای جمله می‌آید.			۰/۲۵
	قلمرو ادبی (۲/۵) (نمره)			
۹	آرایه‌های قسمت‌های مشخص‌شده را بنویسید. (الف) کز نیستان تا مرا ببریده‌اند (ب) هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش		در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند باز جوید روزگار وصل خویش	۰/۵
۱۰	با توجه به دو بیت زیر: «آتش است این بانگ نای و نیست باد / آتش عشق است کاندلر نی فتاد» (الف) آرایه مشترک مصراع‌های اول و آرایه مشترک مصراع‌های دوم است. (ب) واژه‌های قافیه در بیت «جناس همسان» و در بیت «جناس ناهمسان» می‌سازند.		هر که این آتش ندارد، نیست باد جوشش عشق است کاندلر می فتاد	۱

ردیف	سؤالات	نمره
۱۱	هر بیت را به آرایه مرتب با خود وصل کنید. (یک آرایه اضافی است.)	۱
	الف	ب
	(الف) محرم این هوش جز بی هوش نیست (ب) عشق بر یک فرش بنشاند گدا و شاه را (ج) همچو نی زهری و تریاقی که دید؟ (د) آتش عشق است کاندر نی فتاد	(۱) اسلوب معادله (۲) حسن تعلیل (۳) تضمین (۴) تناقض (۵) تشبیه
	قلمرو فکری (۴ نمره)	
۱۲	معادل مفهومی مصراع اول بیت (الف)، واژه در بیت (ب) است. (الف) سینه خواهم شرحه شرحه از فراق (ب) در نیابد حال پخته هیچ خام (الف) تا بگویم شرح درد اشتیاق (ب) پس سخن کوتاه باید، والسّلام	۰/۲۵
۱۳	با توجه به دو بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «هر کسی از ظنّ خود شد یار من سرّ من از ناله من دور نیست» (الف) مولانا در این دو بیت چه عاملی را مانع فهم اسرار می‌داند؟ (ب) واژه‌های چشم، گوش و بیانگر سطحی‌نگری و عدم توجه به اصل و درون است. (ج) مولانا در این ابیات، کدام ویژگی را به خود نسبت می‌دهد؟ (د) منظور از «نور» در بیت دوم چیست؟	۱
۱۴	با توجه به دو بیت زیر: «آتش است این بانگ نای و نیست باد در نیابد حال پخته هیچ خام» (الف) معادل مفهومی جمله «هر که این آتش ندارد»، واژه در بیت دوم است. (ب) مولانا در بیت اول، صدای نی و سخنان عارف را برخاسته از می‌داند. (ج) چرا مولانا در مصراع آخر، سخن خود را کوتاه نمود؟ (د) براساس این دو بیت، مولانا چه سرنوشتی را برای افراد «خام» آرزو می‌کند؟	۱
۱۵	با توجه به دو بیت زیر درستی یا نادرستی گزاره‌ها را مشخص کنید. «من به هر جمعیتی نالان شدم همچو نی زهری و تریاقی که دید؟» (الف) نی برای افراد «خوش‌حال»، همانند «تریاق» است. (ب) واژه «دمساز» و مفهوم مصراع «نی حریف هر که از یاری برید»، هر دو یک ویژگی را به «نی» نسبت می‌دهند.	۰/۵
	☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست	
۱۶	مولانا در بیت «در غم ما روزها بی‌گاه شد / روزها با سوزها همراه شد» معتقد است عمر عاشقان با سپری شده است.	۰/۲۵
۱۷	در بیت «سینه خواهم شرحه شرحه از فراق / تا بگویم شرح درد اشتیاق» واژه اشتیاق بیان‌کننده شوق مولانا برای و است.	۰/۵
۱۸	در بیت «نی حدیث راه پر خون می‌کند / قصه‌های عشق مجنون می‌کند» ویژگی داستان‌های عاشقانه چیست؟	۰/۲۵
۱۹	در بیت «روزها گر رفت، گو رو، باک نیست / تو بمان، ای آن که جز تو پاک نیست»، مولانا کدام ویژگی را به «عشق» نسبت می‌دهد؟	۰/۲۵
	موفق باشید.	۱۰

صفحات پاسخ

موضوع آزمون

۱۶

آزمون

۱۹۴

درس ۸ و ۹ (فصل چهارم)

امتحان نهایی: فارسی ۳	رشته: همه رشته‌های نظری	تألیفی	مدت امتحان: ۴۰ دقیقه
ردیف	سؤالات	نمره	
	قلمرو زبانی (۳/۵ نمره)		
۱	تمام واژه‌های هر گزینه، با یکدیگر رابطه معنایی ترادف دارند به جز ... (الف) دلاویز، خوب، زیبا (ب) معلق، آوند، آویزان (ج) اخلاص، ارادت، اشتیاق (د) نشئه، کیفوری، سرمستی	۰/۲۵	
۲	در عبارت‌های زیر، دو واژه مترادف یکدیگر هستند؛ آن‌ها را بیابید. (الف) آخرین چراغ امپراتوری روم را موسولینی روشن کرد. (ب) ماه از راه رسید و قندیل زیبای پروین سر زد.	۰/۲۵	
۳	کدام عبارت فاقد نادرستی املائی است؟ (الف) فردای همان روز، ترغی را رها کردم، پا به رکاب گذاشتم. (ب) جنگ عظیم ناپلئون روی داد و سرنوشت او را تأیین کرد. (ج) توقفمان در امان و آتن بیش از نیم ساعت طول نکشید.	۰/۲۵	
۴	در عبارت زیر دو نادرستی املائی وجود دارد؛ درست آن را بنویسید. «برای کسانی که به آتش سرخ بن و بلوط خو گرفته بودند، ذغال منقل و نفت بخاری آفت بود. برای مادرم تنفس در اتاقی مهصور، دشوار و جان‌فرسا بود.»	۰/۵	
۵	واژه درست املائی را مشخص کنید. «بنا با سقف گنبدی یا به شکل (هرم - حرم) را رواق می‌گویند.»	۰/۲۵	
۶	در کدام عبارت وابسته وابسته وجود دارد؟ آن را بیابید و نوع آن را بنویسید. (الف) بر بالای آن با خط درشت و بسیار روشن نوشته شده «این مطلب را فراموش نکنید». (ب) چند شعاع کم‌نور خورشید این نکته را بازگو می‌کند که روزی آفتابی نیست.	۰/۵	
۷	در عبارت «در آن هنگام که بهار حیات علمی و اجتماعی‌اش فرا رسیده بود، ناگهان منقلب شد و چشم‌ها را منتظر گذاشت و به مزینان بازگشت»: (الف) «علمی» چه نوع وابسته وابسته‌ای است؟ (ب) کدام جمله دارای الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» است؟ (ج) «مضاف الیه مضاف الیه» را بیابید.	۰/۷۵	
۸	«نهاد به طاق اندرون تخت زر / نشانده به هر پایه‌ای در گهر»: (الف) کدام ویژگی نوشتاری کهن مشاهده می‌شود؟ (ب) واژه «گهر» با واژه هم‌نقش است. (ج) شیوه بیان عادی است یا بلاغی؟	۰/۷۵	
	قلمرو ادبی (۲/۵ نمره)		
۹	بیت «راستی خاتم فیروزه بواسحاقی / خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود» سروده کیست؟	۰/۲۵	
۱۰	کدام یک از آثار زیر در دسته‌بندی انواع ادبی، ادبیات سفر و زندگی‌نامه به حساب نمی‌آید؟ (الف) کویر (ب) از پاریز تا پاریس (ج) قصه شیرین فرهاد (د) بخارای من ایل من	۰/۲۵	
۱۱	ابیات و عبارات را به آرایه‌های مرتبط با خود وصل کنید.	۱	
	ابیات و عبارات	آرایه	
(الف) دل‌گرمی و دمسردی ما بود که گاهی	مردادمه و گاه دی‌اش نام نهادند	(۱) استعاره - تشبیه	
(ب) صد تیغ جفا بر سر و تن دید یکی چوب	تا شد تهی از خویش و نی‌اش نام نهادند	(۲) ایهام - تناقض	
(ج) آسمان کویر، این نخلستان خاموش و پر مهتابی که مشقت قلبم را در زیر باران غیبی سکوتش می‌گیرم.		(۳) حسن تعلیل - مجاز	
(د) ماوراء الطبیعه را که فلسفه از آن سخن می‌گوید در کویر می‌توان دید.		(۴) مجاز - پارادوکس	

ردیف	سؤالات	نمره
۱۲	در عبارت «وی جد پدر من بود. من نیم قرن پیش از آمدنم به این جهان، خود را در او احساس می‌کنم؛ در نگاه او نشانی از من بوده است»: (الف) واژه «نگاه» چه آرایه‌ای ساخته است؟ (ب) کدام عبارت در بردارنده مفهوم «شباهت» است؟	۵/۰
۱۳	کدام عبارت فاقد اضافه تشبیهی است؟ (الف) جزیره‌های کوچک و بزرگ مثل وصله‌های رنگارنگ بر طلیسان آبی مدیترانه دوخته شده است. (ب) شاگرد همچون جوینده تشنه‌ای به نیروی ارادت و کشش ایمان می‌گشت و می‌یافت. (ج) از بیم عقب‌ر جزاره دموکراسی قرن بیستم به مار غاشیه حکومت سرهنگ‌ها پناه برد.	۲۵/۰
۱۴	در عبارت «عطر الهام را در فضای اسرارآمیز آن استشمام می‌کنم»، قسمت مشخص شده علاوه بر آرایه تشبیه، دارای آرایه است.	۲۵/۰
	قلمرو فکری (۴ نمره)	
۱۵	«طاق‌پذیر است عشق، جفت نخواهد حریف / بر نط عشق اگر پای نهی طاق نه» قسمت‌های مشخص شده چه مفهومی را می‌رسانند؟	۵/۰
۱۶	مفهوم مشترک بیت و عبارت زیر چیست؟ (الف) کاووس کیانی که کی‌اش نام نهادند (ب) رضا شاه که قبلاً رضاخان بود و بعداً هم رضاخان شد. کی بود؟ کجا بود؟ کی‌اش نام نهادند	۲۵/۰
۱۷	منظور از قسمت‌های مشخص شده چیست؟ (الف) به کتاب و مدرسه دل‌بستگی داشتم. دو کلاس یکی می‌کردم. شاگرد اول می‌شدم. سرانجام تصدیق لیسانس گرفتم. (ب) نامه برادر با من همان کرد که شعر و چنگ رودکی با امیر سامانی.	۵/۰
۱۸	با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ دهید. «دیوارهای قطور و باروهای دودخورده آن به زبان حال بازگو می‌کند که روزگاری از فراز همین برج‌ها، فرمان به سواحل دریای سیاه داده می‌شده و کرانه‌های فرات، خط از کرانه رود تیر می‌خواندند اما دنیا همیشه به یک رو نمی‌ماند.» (الف) ضمیر «آن» به کدام کشور اشاره دارد؟ (ب) مفهوم کلی عبارت چیست؟ (ج) کدام قسمت دارای مفهوم «تبعیت» است؟	۷۵/۰
۱۹	به نثر روان بازگردانید. (الف) امپراتوری‌های بزرگ مانند آدم‌های ثروتمند، معمولاً از سوءهاضمه می‌میرند. (۵/۰) (ب) ناله‌های گریه‌آلود آن امام راستین و بزرگم را که همچون این شیعه گمنام و غریبش در کنار آن مدینه پلید سر در حلقوم چاه می‌برد و می‌گریست. (۷۵/۰) (ج) در کویر، گویی به مرز عالم دیگر نزدیکیم. (۲۵/۰) (د) حوزه حکمت را او گرم و چراغ علم و فلسفه و کلام را روشن نگاه دارد. (۵/۰)	۲
	موفق باشید.	۱۰

صفحات پاسخ

موضوع آزمون

۱۹۴ تا ۱۹۵

نیم‌سال اول (۱)

۱۷

آزمون

امتحان نهایی: فارسی ۳		رشته: همه رشته‌های نظری		تألیفی		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
ردیف	سؤالات						نمره
	قلمرو زبانی (۷ نمره)						
۱	کدام‌یک از واژه‌های بیت زیر، مترادف واژه «سریر» است؟ «بدو گفت: بی تو نخواهم زمان نه اورنگ و تاج و نه گرز و کمان»						۲۵/۰ (دی ۱۴۰۱)
۲	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. (الف) برکش ز سر این سپید معجر (ب) که با نادان نه شیون باد و نه سور (ج) چون ابروی معشوقان با طاق و رواق است.						۷۵/۰

ردیف	سؤالات	نمره
۳	نادرستی‌های املایی را بیابید و درست آن‌ها را بنویسید. (الف) اتاقم در وسط شهر بود. بساط تحویه به تهران نرسیده بود. (ب) هرج و مرج قلمی و اجتماعی و حتاکی‌ها در مطبوعات و آزار وطن‌خواهان بروز کرده بود.	۰/۵
۴	در گروه کلمات زیر نادرستی‌های املایی را بیابید و درست آن‌ها را بنویسید. «مهفل و مجلس - اسیر و گرفتار - فراق و دوری - آر و عیب - تعهد و پیمان - ذولجلال و پروردگار - زل و عز»	۱
۵	املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (الف) سواحل شرقی مدیترانه از زیباترین (نواحی - نواهی) عالم است. (ب) نی، (هریف - حریف) هرکه از یاری برید	۰/۵
۶	با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید. «پنهان مکن آتش درون را زین سوخته‌جان، شنو یکی پند» (الف) الگوی جمله اول چیست؟ (ب) نوع وابسته مفعول در مصراع دوم چیست؟ (ج) یک ترکیب اضافی در مصراع اول بیابید. (د) تعداد ترکیب‌های وصفی مصراع دوم را بیان کنید.	۱
۷	در همه گزینه‌ها وابسته وابسته وجود دارد به جز ... (الف) باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده. (ب) همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس (ج) گر نور عشق حق به دل و جان او افتد (د) سه فرسخ کوهستانی آب و آبادی داشت.	۰/۲۵
۸	در عبارت «چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.» (الف) جمله «پایه» یا «هسته» را مشخص کنید. (ب) نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را به ترتیب بنویسید. (خرداد ۱۴۰۲)	۱
۹	با توجه به بیت «بی‌گاه شد بی‌گاه شد، خورشید اندر چاه شد / خورشید جان عاشقان در خلوت الله شد»: (الف) فعل سومین جمله اسنادی است یا غیراسنادی؟ (ب) کدام واژه وابسته وابسته است؟	۰/۵
۱۰	نقش واژه‌های مشخص شده را بنویسید. (الف) مردم به او دهقان فداکار می‌گفتند. (ب) درد هر کس را که بینی در حقیقت چاره دارد	۰/۵
۱۱	در جمله‌های زیر موارد خواسته شده را بیابید. (الف) فرش‌های گران‌بهای چادرش زبانزد ایل و قبیله بود. (مضاف‌الیه مضاف‌الیه) (ب) حوزه حکمت را او گرم نگه دارد. (ساختار جمله)	۰/۵
۱۲	نمودار گروه اسمی «باد بسیار زیان‌رساننده» را رسم کنید.	۰/۲۵
قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۱۳	مصراع دیگر هر یک از بیت‌های داده شده را انتخاب کنید. (الف) آینه نگاهت پیوند صبح و ساحل (۱) فریادها برانگیخت از سنگ کوهساران (ب) (۲) لیخند گاه‌گاهت صبح ستاره‌باران (۱) ای بی‌خبر بکوش که صاحب‌خبر شوی (۲) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق	۰/۵
۱۴	با واژه‌های «خاک - هنر - اهل - باید - که - درگه - شوی» یک مصراع درست بنویسید.	۰/۲۵
۱۵	کدام بیت، درست نوشته نشده است؟ (الف) ای مهربان‌تر از باد در بوسه‌های باران (ب) ای جویبار جاری! زین سایه‌برگ مگریز بیداری ستاره، در چشم روزگاران کاین‌گونه فرصت از کف دادند بی‌شماران	۰/۲۵
۱۶	مفهوم هر یک از کنایه‌های مشخص شده را بنویسید. (الف) یک روز دنیایی به روم چشم داشت و از آن چشم می‌زد. (ب) سینه خواهم شرحه شرحه از فراق	۰/۵
۱۷	در بیت «آیین طریق از نفس پیر مغان یافت / آن خضر که فرخنده پی‌اش نام نهادند»: (الف) تلمیح به کار رفته را توضیح دهید. (ب) کدام واژه در معنای مجازی «سخن» به کار رفته است؟	۰/۵

امتحان نهایی: فارسی ۳	رشته: همه رشته‌های نظری	تألیفی	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
ردیف	سؤالات	نمره	
	قلمرو زبانی (۷ نمره)		
۱	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) دیگر در آن‌دی حیاتی نفس نمی‌کشد. ب) مجلس آرای بلامعارض شده است.	۰/۵	
۲	«تنهایی گزیدن» توضیح کدام کلمه است؟ الف) مکاشفت ب) انبساط ج) تجرید د) تفرید	۰/۲۵	
۳	در کدام گزینه معنی واژه مشخص شده نادرست است؟ الف) چو بشنید خسرو از آن شاد گشت ب) اگر کوه آتش بود بسپر ج) روانش ز اندیشه آزاد گشت (اندیشه: ترس) د) ازین تنگ خوار است اگر بگذرم (خوار: زبون)	۰/۲۵	
۴	املاي کدام واژه‌ها (با حفظ معنی یکسان) به دو شکل درست است؟ «محظوظ - محذور - شَبَح - جناق - روضه - تحلیل - حمایل»	۰/۵	
۵	املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) من بیش از همه (مُسِر / مُصِر) بودم در شنیدن حرف‌های شما. ب) یکی از مردان معمر از پس عینک (ستبر / سطر) خویش به کتاب می‌نگریست.	۰/۵	
۶	در متن زیر دو غلط املايي وجود دارد؛ آنها را بیابید و شکل صحیح آنها را بنویسید. «در همان بحبوحه بخوربخور که منظره فنا و ذوال غاز خدایامرز مرا به یاد بی‌ثباتی فلک بوقلمون و شقاوت مردم دون و مکر و فریب جهان پتیاره و وقاهت این مصطفای بدقواره انداخته بود باز صدای تلفن بلند شد. بیرون جستم و فوراً برگشته گفتم: آقای مصطفی خان، وزیر داخله شخصاً پای تلفن است و اصرار دارد دو کلمه با خود شما صحبت بدارد.»	۰/۵	
۷	در بیت‌های زیر «غلط‌های املايي» را بیابید و شکل صحیح آنها را بنویسید. الف) سیاوش چنین گفت کای شهریار ب) دوباره به من طشر زدید که بروم، سرتان را روی زمین بگذارم. که دوزخ مرا زین سخن گشت خار	۰/۵	
۸	در سروده‌های زیر، نوع حذف فعل را مشخص کنید. الف) و در بهاران عشق من / خنده‌ات را می‌خواهم / چون گلی که در انتظارش بودم. ب) سرانجام گفت ایمن از هر دوان نگردد مرا دل، نه روشن روان	۰/۵	
۹	مفهوم پسوند «ان» را در گزینه‌های زیر مشخص کنید. الف) تهمتن، گرد سجستان، کوه کوهان، مرد مردستان ب) سراسر همه دشت بریان شدند بر آن چهر خندانیش گریان شدند	۰/۵	
۱۰	در بیت «بعد از این وادی فقر است و فنا / کی بود اینجا سخن گفتن روا»: الف) نهاد جمله آخر را مشخص کنید. ب) نقش واژه مشخص شده را بنویسید.	۰/۵	
۱۱	در عبارت زیر یک «وابسته وابسته» بیابید و نمودار آن را رسم کنید. «پیدا بود پیش از این، سنگر دیده‌بانی یا انفرادی دشمن بوده است. زمزمه لطیف و سبک و ملایم شما گمان مرا تأیید کرد. صدایی که می‌آمد، حزین‌ترین و عاشقانه‌ترین لحنی بود که در عمرم شنیده بودم. آنجا که شما نشسته بودید، جای برافروختن روشنی نبود.»	۰/۵	
۱۲	در بیت «چون بود کاکلیم ما را شاه نیست / بیش ازین بی شاه بودن راه نیست»: الف) اسنادی یا غیراسنادی بودن فعل مشخص شده را بررسی کنید. ب) «نهاد» را در مصراع دوم مشخص کنید. ج) حرف ربط وابسته‌ساز را بیابید.	۰/۷۵	
۱۳	با توجه به سروده «قصه است این، قصه؛ آری قصه درد است / شعر نیست / این عیار مهر و کین مرد و نامرد است» به سؤالات زیر پاسخ دهید. الف) چند نوع نقش «تبعی» در این سروده به کار رفته است؟ ب) در جمله پایانی، نوع وابسته وابسته چیست؟	۰/۵	

ردیف	سؤالات	نمره
۱۴	با توجه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «کار داشت به دلخواه انجام می‌یافت که ناگهان از دهنم در رفت که آخر آقایان، حیف نیست از چنین غازی گذشت که شکمش را از آلوی برغان پر کرده‌اند؟» (الف) یک جمله مطابق الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» مشخص کنید. (ب) «زمان فعل» در اولین جمله چیست؟ «نوع» آن را مشخص کنید. (ج) «فعل محذوف» در این متن، به چه «قرینه‌ای» حذف شده است؟	۰/۷۵
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۵	با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌های داده‌شده پاسخ دهید. «جز گودالی که از کنجکاوای گلوله توپ در خاک فراهم آمده بود، کجا می‌توانست مخفیگاه من باشد.» (الف) یک استعاره بیابید و بنویسید. (ب) نویسنده، فراهم آمدن گودال را به شکلی ادبی توجیه می‌کند. این کار چه آرایه‌ای را پدید آورده است؟	۰/۵
۱۶	با توجه به بیت زیر، درستی یا نادرستی هر یک از گزاره‌ها را تعیین کنید. «اگر خونین‌دلی از جور ایام لب خندان بیاور چون لب جام» (الف) مصراع اول دارای کنایه و مصراع دوم دارای تشخیص است. (ب) در ترکیب «جور ایام» آرایه تشبیه یافت می‌شود.	۰/۵
۱۷	در هر یک از موارد زیر، با توجه به بخش‌های مشخص شده، کدام آرایه ادبی دیده می‌شود؟ (الف) این گلیم تیره‌بختی‌هاست / خیس خون داغ سهراب و سیاوش‌ها، / روکش تابوت تختی‌هاست (ب) همان‌جا که شاید اینک دست زمان و صورت ظاهرش، مرده نشانش بدهند.	۰/۵
۱۸	در بیت «چون رود امیدوارم بی‌تابم و بی‌قرارم / من می‌روم سوی دریا، جای قرار من و تو»، آرایه‌های «تشبیه، ایهام و دیده می‌شود.	۰/۲۵
۱۹	در سروده زیر، «مشبه» را مشخص کنید. «آن خداوند و سوار رخس بی‌مانند، / آن که هرگز - چون کلید گنج مروارید - / گم نمی‌شد از لبش لبخند»	۰/۲۵
۲۰	درباره «تلمیح» به کار رفته در بیت زیر توضیح دهید. «ز نیرنگ هوا و از فریب آرز خاقانی دلت خلد است خالی ساز از طاووس و شیطان»	۰/۵
۲۱	«زمینه حماسی» متناسب با کدام بیت، نادرست مشخص شده است؟ (الف) سیاوش سیه را به تندی بتاخت (ب) یکی تازی‌ای برنشسته سیاه (الف) نشد تنگ‌دل، جنگ آتش بساخت (قهرمانی-خرق عادت) (ب) همی خاک نعلش برآمد به ماه (خرق عادت-قهرمانی)	۰/۵
۲۲	(الف) محمدعلی جمال‌زاده در داستان، انسان را مسئول کارهای خودش می‌داند. (ب) از روایان هفت‌خوان می‌توان به «ماخ سالار» و اشاره کرد. (ج) یک اثر منثور از خالق داستان «سی مرغ و سیمرغ» نام ببرید. (د) «هوا را از من بگیر، خنده‌ات را نه» (سروده - نوشته) پابلو نرودا است.	۱
۲۳	(الف) مصراع اول بیت زیر را به درستی بازنویسی کنید. «به هر ماتم به هر شادی به هر مجلس به هر زندان (ب) بیت زیر را کامل کنید. «از دور دست می‌رسد آیا کدام پیک؟» به هر حالت که بودم با تو بودم؛ میهن ای میهن!»	۱
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۲۴	با توجه به شعر زیر پاسخ دهید. «قصه می‌گوید که بی‌شک می‌توانست او اگر می‌خواست / که شغاد نابرا در بدوزد - همچنان که دوخت - / با کمان و تیر / بر درختی که به زیرش ایستاده بود، / و بر آن بر تکیه داده بود / و درون چه نگه می‌کرد.» (الف) مفهوم کلی شعر چیست؟ (ب) منظور از «او» کیست؟	۰/۵

امتحان نهایی: فارسی ۳	رشته: همه رشته‌های نظری	تألیفی	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
ردیف	سؤالات	نمره	
۱	آرایه مشترک دو بیت زیر چیست؟ (الف) در دفتر زمانه فتد نامش از قلم (ب) اگر کوه آتش بود بسپرم هر ملّتی که مردم صاحب‌قلم نداشت از این تنگ خوار است اگر بگذرم	۰/۵	
۲	آرایه مشترک بیت و عبارت زیر است. (الف) بنیاد هستی تو چو زیر و زیر شود (ب) از آینده درخشانم برایش خیال‌ها می‌بافتند. در دل مدار هیچ که زیر و زیر شوی	۰/۵	
۳	آرایه مشترک بیت و عبارت زیر چیست؟ (الف) همچو نی زهری و تریاقی که دید؟ (ب) معلّم بی‌حرکت برجای خویش ایستاده است و با نگاه‌های خیره و ثابت، پیرامون خود را می‌نگرد. همچو نی دمساز و مشتاقی که دید؟	۰/۵	
۴	در هر گزینه، کدام واژه در معنای غیرحقیقی به کار رفته است؟ معنای مجازی آن را بنویسید. (الف) متوجّه شدم که قدرت قلم این نویسنده تا چه حد بوده است. (ب) که هرچند فرزند هست ارجمند دل شاه از اندیشه یابد گزند (ج) با اوقات تلخ گفت: این خیال را از سرت بیرون کن.	۱/۵	
۵	در بیت «بعد از این وادیّ عشق آید پدید / غرق آتش شد کسی کانجا رسید» آرایه‌های تشبیه، استعاره و تناقض را بیابید.	۱/۵	
۶	در هر بیت کدام واژه آرایه ایهام ساخته است؟ معانی آن را بنویسید. (الف) چون رود امیدوارم بی‌تابم و بی‌قرارم (ب) او شغاد، آن نابردار بود / که درون چه نگه می‌کرد و می‌خندید من می‌روم سوی دریا، جای قرار من و تو	۱/۵	
۷	آرایه‌های خواسته‌شده در هر مورد را بیابید. (الف) شاگرد بود که همچون جوینده تشنه‌ای می‌گشت و می‌سنجید و بالاخره می‌یافت و سر می‌سپرد. (تشبیه - کنایه) (ب) چنین گفت موبد به شاه جهان که درد سپهد نماند نهان (جناس - مجاز)	۱	
۸	با توجّه به بیت «عشق بر یک فرش بنشاند گدا و شاه را / سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را»: (الف) آرایه مشترک دو مصراع است. (ج) یک کنایه در مصراع اوّل بیابید. (ب) آرایه بارز کل بیت است. یک دلیل برای آن بنویسید.	۱	
۹	آرایه‌های «حسن تعلیل، اسلوب معادله، استعاره و تلمیح» را در ابیات زیر بیابید. (الف) مستمع صاحب‌سخن را بر سر کار آورد (ب) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو ببوشی (ج) آتش عشق است کاندلر نی فتاد (د) زین پیش دلاورا، کسی چون تو شگفت غنچه خاموش بلبل را به گفتار آورد همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی جوشش عشق است کاندلر می فتاد حیثیت مرگ را به بازی نگرفت	۱	
۱۰	آرایه خواسته‌شده در هر عبارت را بیابید و به‌طور خلاصه توضیح دهید. (الف) نهادند بر دشت هیزم دو کوه (ب) در عالم پیر هر کجا برنایی است (ج) گشاده‌دستی و کرامت را از درختان میوه‌دار بیاموز؛ از بوستان و پالیز (تشخیص) (د) عشق من خنده تو در تاریک‌ترین لحظه‌ها می‌شکفت. (استعاره) (ه) خنده تو برای دستان من شمشیری است آخته. (تشبیه) (و) تا مگر روزی به پایان این دریای بی‌کران رسم. (تناقض) جهانی نظاره شده هم‌گروه (مجاز) عاشق بادا که عشق خوش سودایی است (ایهام)	۳	

ردیف	سؤالات	نمره				
۱۱	با توجه به شعر «این گلیم تیره بختی هاست / خیس خون داغ سهراب و سیاوش ها / روکش تابوت تختی هاست» پاسخ دهید. (الف) چند تشبیه مشاهده می شود؟ (ب) کدام واژه «ایهام» می سازد؟ (ج) حس آمیزی را بیابید.	۱/۵				
۱۲	در عبارت های زیر آرایه سجع را بیابید. (الف) آنگاه سر خویش گرفتم و راه مدرسه در پیش. (ب) عشق، هر کسی را به خود راه ندهد و به همه جایی مأوا نکند و به هر دیده، روی ننماید. (ج) خلاصه آنکه از من همه اصرار بود و از مصطفی انکار. (د) بی آتش قرار ندارد و در آتش وجود ندارد.	۲				
۱۳	با توجه به عبارت «ای فکر دور پرواز من، بال های عقاب آسایت را از پرواز بازدار و تو ای کشتی تندرو خیال من، همین جا لنگر انداز» پاسخ دهید. (الف) در اولین جمله چند استعاره وجود دارد؟ (ب) در عبارت چند تشبیه وجود دارد؟	۱				
۱۴	هر بیت را به گروه آرایه مرتبط با خود وصل کنید. (یک گروه آرایه اضافی است.)	۱/۵				
<table><tr><th>الف</th><th>ب</th></tr><tr><td>(الف) عاشق آن باشد که چون آتش بود گرم رو، سوزنده و سرکش بود (ب) ستاره ضعیفی در شبستان تیره و تار درونم درخشیدن گرفت. (ج) لبریز زندگی است نفس های آخرت آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه (د) محرم این هوش جز بی هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست (ه) هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش بازجوید روزگار وصل خویش (و) رخ شاه کاووس پرشرم دید سخن گفتنش با پسر نرم دید</td><td>(۱) حس آمیزی - تشبیه (۲) تناقض - استعاره (۳) جناس - حس آمیزی (۴) تلمیح - جناس (۵) استعاره - تشبیه (۶) تشبیه - ایهام (۷) اسلوب معادله - پارادوکس</td></tr></table>			الف	ب	(الف) عاشق آن باشد که چون آتش بود گرم رو، سوزنده و سرکش بود (ب) ستاره ضعیفی در شبستان تیره و تار درونم درخشیدن گرفت. (ج) لبریز زندگی است نفس های آخرت آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه (د) محرم این هوش جز بی هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست (ه) هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش بازجوید روزگار وصل خویش (و) رخ شاه کاووس پرشرم دید سخن گفتنش با پسر نرم دید	(۱) حس آمیزی - تشبیه (۲) تناقض - استعاره (۳) جناس - حس آمیزی (۴) تلمیح - جناس (۵) استعاره - تشبیه (۶) تشبیه - ایهام (۷) اسلوب معادله - پارادوکس
الف	ب					
(الف) عاشق آن باشد که چون آتش بود گرم رو، سوزنده و سرکش بود (ب) ستاره ضعیفی در شبستان تیره و تار درونم درخشیدن گرفت. (ج) لبریز زندگی است نفس های آخرت آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه (د) محرم این هوش جز بی هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست (ه) هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش بازجوید روزگار وصل خویش (و) رخ شاه کاووس پرشرم دید سخن گفتنش با پسر نرم دید	(۱) حس آمیزی - تشبیه (۲) تناقض - استعاره (۳) جناس - حس آمیزی (۴) تلمیح - جناس (۵) استعاره - تشبیه (۶) تشبیه - ایهام (۷) اسلوب معادله - پارادوکس					
۱۵	در کدام بیت آرایه «حسن تعلیل» وجود ندارد؟ (الف) دل گرمی و دم سردی ما بود که گاهی (ب) چه غم دیوار امت را که دارد چون تو پشتیبان؟ مردامه و گاه دیش نام نهادند چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیان	۰/۲۵				
۱۶	قسمت های مشخص شده چه آرایه ای دارند؟ (الف) گفتی: «به روزگاران مهری نشسته» گفتم (ب) بگری چو ازدهای گرز (ج) در عالم پیر هر کجا برنایی است (د) تو قلب فسرده زمینی (ه) الهی سینه ای ده آتش افروز (و) خنده ات که رها می شود و پروازکنان در آسمان مرا می جوید / تمامی درهای زندگی را به رویم می گشاید. (ز) ای مادر سرسپید، بشنو این پند سیاه بخت فرزند	۱/۷۵				
موفق باشید.		۲۰				

امتحان نهایی: فارسی ۳		رشته: همه رشته‌های نظری	تألیفی	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
ردیف	سؤالات			
	قلمرو زبانی (۷ نمره)			
۱	مترادف واژه «کربت» را در بیت زیر بیابید. «چه غم دیوارِ اَمّت را که دارد چون تو پشتیبان چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیان؟»			
۲	در همه گزینه‌ها تمامی واژه‌های داده‌شده مترادف یکدیگر هستند، به جز ... الف) نبات، گیاه، رُستنی ب) حریف، دوست، همراه ج) واعظ، پنددهنده، ادیب د) دلاویز، خوب، زیبا			
۳	با توجه به رابطه معنایی تضاد، معنی واژه «طرب» در بیت زیر چیست؟ «در این مقام، طرب بی‌تعب نخواهد دید که جای نیک و بد است این سرای پاک و پلید»			
۴	معادل معنایی قسمت مشخص‌شده در بیت «سیاوش را تنگ در بر گرفت / ز کردار بد پوزش اندر گرفت» در عبارت زیر چیست؟ «امکان زیر آتش گرفتن بچه‌ها وجود دارد، به همین دلیل مرحله دوم کار را شروع کرد.»			
۵	در تمامی گزینه‌ها واژه دارای هم‌آوا وجود دارد به جز ... الف) از حال و روز سؤال کردید و من خبر قابلِ عرض نداشتم. ب) کز نیستان تا مرا ببریده‌اند در نفیرم مرد و زن نالیده‌اند ج) اصرارهای من شما را متقاعد کرد. د) کان کمند شصت ختم خویش بگشاید / و بیندازد به بالا			
۶	املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) طاق (اهدات / احداث) شده بین دهانه دو تیر آهن که آن را با آجر و ملاط گچ می‌سازند. ب) بر روی بام خانه، خسته از (نشئه / نشعة) خوب و پاک آن «اسرا» در بستر خویش به خواب رفتم. ج) هر نفسی که فرو می‌رود، مُمدّ حیات است و چون برمی‌آید، (مقرّه / مفرّج) ذات. د) اگر کوه آتش بود بسپرِم از این تنگ (خار / خوار) است اگر بگذرم			
۷	در سه گروه واژه نادرستی املایی وجود دارد؛ درست آن‌ها را بنویسید. «بهانه و طفره - مصاحبت و مخاصمت - لهن و صدا - مکث و تعمل - عرب و عجم - جسه و جسم - اطراف و اکناف - فراق و غربت»			
۸	در کدام گزینه نوع وابسته متفاوت است؟ نوع وابسته وابسته مشترک سه گزینه دیگر چیست؟ الف) در فاصله‌ای نه چندان دور سعی کردم که پا جای پای شما بگذارم. ب) برو جلو دیگه؛ برو! دو تا تکبیر دیگه بگی کار تمومه. ج) به دستور فرمود تا ساروان هیون آرد از دشت، صد کاروان د) چند جور خورش با تمام مخلّقات روبه‌راه شده است.			
۹	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را مشخص کنید. الف) در جمله «سیاوش، فرزند کاووس شاه خیره‌سر کیانی است.» مسند، نقش تبعی «بدل» گرفته است. ☐ درست ☐ نادرست ب) فعل جمله وابسته در عبارت «نمی‌خواستم که خدای ناکرده حرف شما را زیر پا گذاشته باشم.» ماضی استمراری است. ☐ درست ☐ نادرست ج) مصراع «چون رود امیدوارم بی‌تابم و بی‌قرارم» فاقد متّمّم و دارای سه مسند است. ☐ درست ☐ نادرست د) در عبارت «شاگرد همچون جوینده تشنه‌ای می‌گشت و می‌یافت.» فعل «می‌گشت» غیراسنادی است. ☐ درست ☐ نادرست			

ردیف	سؤالات	نمره
۱۰	نوع «ان» در عبارات زیر چیست؟ (الف) مقامی بزرگ و شخصیتی نمایان داشت. (ب) من بسیار کوشیده‌ام تا روی دست شاهان جا گرفته‌ام.	۵/۰
۱۱	نوع حذف فعل در عبارت «بیا هم‌قطار، آقایان خواهش دارند این غاز را برداری.» چیست؟	۲۵/۰
۱۲	با توجه به بیت «چو بخشایش پاک یزدان بود / دم آتش و آب یکسان بود» به پرسش‌ها پاسخ دهید. (الف) الگوی جمله دوم چیست؟ (ب) نمودار وابسته وابسته را رسم کنید. (ج) در جمله (پایه - پیرو) ترکیب وصفی وجود دارد.	۷۵/۰
۱۳	نوع «را» در مصراع «چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیان؟» چیست؟	۲۵/۰
۱۴	شیوه بیان در بیت زیر عادی است یا بلاغی؟ «فرود آمد از اسب کاووس شاه پیاده سپهد پیاده سپاه»	۲۵/۰
۱۵	با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند» (الف) هم‌نقش واژه «اورند» در مصراع اول کدام واژه است؟ (ب) در بیت «انواع صفت» از جمله صفت بیانی، صفت شمارشی و وجود دارد.	۵/۰
قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۱۶	ابتدا و انتهای کدام بیت نادرست آمده است؟ آن بیت را به درستی و کامل بنویسید. (الف) در مکتب حقایق که روزی پدر شوی (ب) ای جویبار جاری از سنگ کوهساران (ج) تنیده یاد تو در میهن ای میهن	۵/۰
۱۷	ابیات زیر را به شکلی درست کامل کنید. (الف) ترسم تو را ببیند و شرمندگی کشد (ب) به هر حالت که بودم با تو بودم؛ میهن ای میهن! (خرداد ۱۴۰۳) (خرداد ۱۴۰۱)	۵/۰
۱۸	(الف) کتاب از عطار به نظم است. (ب) این جمله از کیست؟ «در کویر، خدا حضور دارد!» (دکتر شریعتی / یک نویسنده اهل رومانی) (ج) قطعه «مسافر» از کیست؟	۷۵/۰
۱۹	از میان آثار زیر، نوع ادبی با ارمیا (رضا امیرخانی) یکسان است. «شعر آزادی (عارف قزوینی) - شعر نی‌نامه (مولانا) - از پاریز تا پاریس (باستانی پاریزی) - کباب غاز (جمال‌زاده)»	۲۵/۰
۲۰	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را مشخص کنید. (الف) در عبارت «آنچه را قدیمی است، قدیمی ندانم» تناقض وجود دارد. (ب) در بیت «نشاط غربت از دل کی برد حب وطن بیرون / به تخت مصرم امّا جای در بیت‌الحرز دارم» علاوه بر تلمیح، آرایه مجاز هم وجود دارد. (ج) بیت «چنان آمد اسب و قبا ی سوار / که گفتی سمن داشت اندر کنار» زمینه خرق عادت دارد. (د) در عبارت «سورت سرمای دی بیدادها می‌کرد» آرایه «مجاز» وجود دارد.	۱
۲۱	واژه‌های مشخص شده چه آرایه‌ای پدید آورده‌اند؟ (الف) هرگه که یکی از بندگان گنهکار پریشان روزگار، دست انابت به امید اجابت به درگاه حق جلّ و علا بردارد، ... (ب) من می‌روم سوی دریا، جای قرار من و تو	۵/۰
۲۲	آرایه نامناسب را انتخاب کنید. (الف) تو قلب فسرده زمینی (ب) در عالم پیر، هر کجا برنایی است (ج) هشت جتت نیز اینجا مرده‌ای است (د) از درد ورم نموده یک‌چند (حسن تعلیل - ایهام - اسلوب معادله) (ه) عاشق بادا که عشق خوش‌سودایی است (تضاد - جناس - ایهام تناسب) (و) هفت دوزخ همچو یخ افسرده‌ای است (جناس - تناقض - ایهام)	۷۵/۰

وقتی (ج) دارای آرایه «تشبیه» می‌شود، طبیعتاً نیازی به «تناقض» ندارد و تناقض را به (الف) می‌دهیم.

با اختصاص «تناقض» به (الف) صرفاً بیت (ب) می‌ماند و آرایه «اسلوب معادله»! **تذکر مهم:** در سؤالات جدولی، باید چپ‌نشین ذهن طراح را حدس بزنید! اگر طراح به دنبال آزمایش هوشمندی شما نبود، به راحتی این ابیات را در سؤال‌های جداگانه به کار می‌برد!

۱۲ پخته (۰/۲۵) [عاشق واقعی و دردکشیده برای فهم اسرار عشق]

۱۳ (الف) سطحی‌نگری (۰/۲۵) (ب) ظن (۰/۲۵) (ج) ظاهر و باطن او یکسان است. (تطابق ظاهر و باطن) (۰/۲۵) (د) فهم، معرفت، بینش، آگاهی و ... (۰/۲۵)

۱۴ (الف) خام (۰/۲۵) [منظور از آتش، عشق است و افرادی که عاشق نیستند، خام هستند.] (ب) سوز عشق (۰/۲۵) (ج) چون معتقد است افراد بی‌بهره از عشق (= خام)، فهم اندکی دارند و در نهایت متوجه نمی‌شوند. (۰/۲۵) [از واژه «در نیابد» به این نتیجه می‌رسیم.] (د) نابود شوند! (۰/۲۵) «نیست باد» در انتهای مصراع دوم بیت اول]

۱۵ (الف) درست (۰/۲۵) [نی برای خوش‌حالان همانند پادزهر و برای بد‌حالان همانند زهر عمل می‌کند.] (ب) درست (۰/۲۵) [واژه‌های «دمساز» و «حریف»، هر دو به هم‌نشینی و دردآشنایی «نی» اشاره دارند.]

۱۶ تلخی و غم عشق (۰/۲۵)

۱۷ شناخت پروردگار (۰/۲۵) و ادراک حقیقت هستی (۰/۲۵) [گاهی اوقات مفاهیم واژه‌ها در واژه‌نامه بسیار مهم می‌شوند!]

۱۸ با توجه به مصراع اول [راه پرخون]، سراسر درد و تلخی و پرخطری است. (۰/۲۵)

۱۹ پاکی (۰/۲۵) [منظور از «تو»، عشق (یا شاید معشوق) است.]

توضیح ضروری: در این آزمون، استثنائاً با توجه به حجم مفاهیم مهم و درک مطالب دشوار، تمامی بارم قلمرو فکری به «مفاهیم» اختصاص یافت و «معنی» به نثر روان را در آزمون‌های بعدی می‌آوریم.

پاسخ تشریحی آزمون (۱۰)

۱ حُسن و جمال = زیبایی (۰/۲۵)

۲ فرض (۰/۲۵)

۳ ذیافت ← ضیافت (۰/۲۵) درخُر ← درخور (۰/۲۵)

۴ (الف) درست (۰/۲۵) [ش: برای او (متمم)] (ب) مصراع دوم (۰/۲۵) [فعل اسنادی «نیست» در مصراع دوم چنین الگویی می‌سازد.] (ج) بلاغی (۰/۲۵) [«کسی» نهاد جمله اول و «جان» نهاد جمله دوم برای شیوه عادی باید در ابتدای جمله بیابند.]

۵ مسند (۰/۲۵) [فعل جمله، «ارزد» معنی فعل اسنادی «است» می‌دهد.]

۶ نهاد (۰/۲۵)

۷ ترک خود کند (۱) (۰/۲۵) [«کند» در معنای «گرداند»، مفعول و مسند می‌پذیرد.]

۸ دو - چهار - پنج (هر مورد ۰/۲۵) فعل «باشد» در جمله دوم، فعل [ی] هستی [در جمله چهارم و فعل [ایم] هستیم] در جمله پنجم، ساختار «نهاد + مسند + فعل» می‌سازند.

۹ صفت (۰/۲۵) [سودایی خوش]

۱۰ (الف) سودا (۰/۲۵) (ب) ارز - آید (۰/۲۵)

۱۱ معرفت (۰/۲۵) (ب) محبت (۰/۲۵)

۱۲ (الف) عشق (۰/۲۵) [عشق به عالم تشبیه شده است.] (ب) دو پایه نردبان (۰/۲۵) [تشبیه معرفت و محبت به دو پایه نردبان]

۱۰ (الف) ای کوه دماوند تو مشت بزرگ روزگار هستی (۰/۲۵) که از قرن‌های قبل برای ما میراث مانده‌ای. (۰/۲۵) (ب) ای کوه دماوند! خشم خود را نگاه ندار (۰/۲۵) و از من شاعر رنج کشیده این نصیحت را قبول کن. (۰/۲۵) (ج) سخنان و اشعار من شاعر زندانی (۰/۲۵) همانند آواز سوزناک پرندۀ زندانی در قفس برای کشور است. (۰/۲۵) (د) ای کوه دماوند! برای دیده نشدن توسط مردم (۰/۲۵) خود را پشت ابرها پنهان کرده‌ای. (۰/۲۵)

۱۱ (الف) دعای خیر (۰/۲۵) (ب) کم‌تجربگی (۰/۲۵) (ج) مُرشد و رهبر راه عرفان (۰/۲۵) (د) دراز است ره مقصد (۰/۲۵)

۱۲ (الف) قلّه (۰/۲۵) - برف روی کوه (۰/۲۵) (ب) اورند (۰/۲۵) (ج) ترک ضعف و ابراز و اظهار قدرت (۰/۲۵)

پاسخ تشریحی آزمون (۹)

۱ (الف) دستور = اجازه (۰/۲۵) (ب) هویدا ≠ مستور (۰/۲۵)

۲ (الف) نغمه ← نغمه (۰/۲۵) (ب) مسبب ← مصیبت (۰/۲۵)

۳ نهاد (۰/۲۵) [مرد و زن: نهاد / زن: معطوف به نهاد]

۴ یار / یار من (۰/۲۵) [دور و یار: مسند]

۵ (الف) مضاف‌الیه (۰/۲۵) [«ش» در آتش و «ش» در روزش] (ب) اسنادی (۰/۲۵) [هر دو فعل «شد»: گشت / است: باشد] (ج) صفت مبهم (۰/۲۵) [هر] (د) ۲ (۰/۲۵) [ماهی - آب]

۶ (الف) در جمله سوم (۰/۲۵) [تن ز جان (= متمم) مستور نیست / جان (= نهاد) ز تن مستور نیست / دستور دیدن جان (= مضاف‌الیه) برای کسی وجود ندارد - «را» در بیت اول فک اضافه است: مشتری زبان (= مضاف‌الیه)] (ب) بیت دوم (۰/۲۵) [برای کسی]

۷ گزینه (الف) (۰/۲۵) [بیت صورت سؤال سه جمله است. حواستان به حذف فعل «است» به قرینه معنایی پس از «هر که» باشد!]

۸ هیچ خام (۰/۲۵) [در شیوه بازنویسی به زبان عادی، نهاد در ابتدای جمله و فعل در انتهای جمله قرار می‌گیرد.]

۹ (الف) نماد یا استعاره (۰/۲۵) [عالم معنا] (ب) جناس ناهمسان (۰/۲۵)

۱۰ (الف) تشبیه (۰/۲۵) [بانگ نای (مشبّه) به آتش (مشبّه‌به) تشبیه شده است. / عشق (مشبّه) مانند آتش (مشبّه‌به) است.] [استعاره (۰/۲۵) [آتش استعاره از عشق / عشق (مشبّه) مانند شراب (= مشبّه‌به محذوف) دارای جوشش است.]

(ب) اول (۰/۲۵) (نیست اول: فعل اسنادی / نیست دوم: نابود - باد اول: هوا و جو / باد دوم: فعل دعایی]

دوم (۰/۲۵) (نی و می)

۱۱ (الف) ۴ (۰/۲۵) (ب) ۱ (۰/۲۵) (ج) ۵ (۰/۲۵) (د) ۲ (۰/۲۵)

توضیح ضروری در مورد حل سؤالات این‌چنینی!

با نگاهی کلی به ابیات و آرایه‌ها متوجه می‌شویم که آرایه «تضمین» اضافه است. اسلوب معادله هم در بیت (الف) و هم در بیت (ب) وجود دارد که فعلاً به آن نمی‌پردازیم. تناقض را نیز که هم در بیت (الف) و هم در بیت (ج) وجود دارد، کنار می‌گذاریم. تشبیه هم در موارد (ج) و (د) وجود دارد. به سراغ حسن تعلیل می‌رویم که فقط در بیت (د) وجود دارد.

حال سه آرایه تشبیه، اسلوب معادله و تناقض و سه بیت باقی می‌ماند؛ پس باید آرایه‌ها را به نحوی اختصاص دهیم که هر بیت، یک آرایه مخصوص به خود داشته باشد! وقتی «حسن تعلیل» به (د) مرتبط شد، دیگر «تشبیه» به درد (د) نمی‌خورد و آن را به (ج) می‌دهیم.

۱۹ الف قدرت‌های بزرگ هم مانند انسان‌های ثروتمند (۰/۲۵) از زیاده‌خواهی خود ناپود می‌شوند. (ب) امام علی (ع) (۰/۲۵) که مانند پیروی گمنامش (علی شریعتی) (۰/۲۵) در آن شهر پلید، کوفه، سر به چاه فرو می‌برد و گریه می‌کرد. (ج) در کویر به عالم ماوراءالطبیعه و ملکوت نزدیک هستیم. (د) حکمت و علم و فلسفه را رونق ببخشد (۰/۲۵) و به ادامه آن کمک کند. (۰/۲۵)

پاسخ تشریحی آزمون (۱۷)

- ۱ اورنگ (۰/۲۵)
- ۲ روسری، سرپوش (ب) جشن (۰/۲۵) (ج) ایوان، پیشگاه خانه (۰/۲۵)
- ۳ تحویه ← تهویه (ب) حتاکی ← هتاکي (۰/۲۵)
- ۴ مهفل ← محفل (۰/۲۵) آر ← عار (۰/۲۵) ذوالجلال ← ذوالجلال (۰/۲۵) زل ← ذل (۰/۲۵)
- ۵ نواحی (ب) حریف (۰/۲۵)
- ۶ نهاد + مفعول + مسند + فعل (ب) صفت شمارشی (۰/۲۵) [یکی پند، گروه مفعولی است که «یکی» وابسته پیشین است] (ج) آتش درون (۰/۲۵) (د) دو (۰/۲۵) [این سوخته‌جان / یکی پند]
- ۷ (د) (۰/۲۵) [بی‌حساب: صفت مضاف‌الیه / ش: مضاف‌الیه مضاف‌الیه] [«م» در هتتم: مضاف‌الیه مضاف‌الیه (بدرقه راه من)] [حق: مضاف‌الیه مضاف‌الیه]

نکته ممیز نباید کسره بگیرد! اگر کسره بگیرد خودش هسته محسوب می‌شود. [سه فرسخ کوهستانی] هسته

- ۸ الف بوی گلم چنان مست کرد. (ب) م: مفعول (۰/۲۵) مست: مسند (۰/۲۵)
- ۹ الف غیراسنادی (ب) عاشقان (۰/۲۵)
- ۱۰ الف مسند (ب) مفعول (۰/۲۵)
- ۱۱ الف «ش» در فرش‌های چادرش (۰/۲۵) (ب) نهاد + مفعول + مسند + فعل (۰/۲۵)
- ۱۲ باد بسیار زیان‌رساننده (۰/۲۵)
- ۱۳ الف (۲) لبخند گاه‌گشت صبح ستاره‌باران (ب) (۲) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق (۰/۲۵)
- ۱۴ باید که خاک درگاه اهل هنر شوی (۰/۲۵)
- ۱۵ بیت (الف) (۰/۲۵)
- ۱۶ الف توجه داشت (ب) درد عشق کشیده (۰/۲۵)
- ۱۷ الف اشاره به فرخنده‌پی بودن حضرت خضر (ع) دارد که هر کجا قدم می‌گذاشتند، آن‌جا سبز می‌شد. (ب) نفس (۰/۲۵)
- ۱۸ بیت (ج) (۰/۲۵)
- ۱۹ الف جناس ناهمسان (۰/۲۵) [شاه، راه / راه، را] اسلوب معادله (۰/۲۵) (ب) مجاز (۰/۲۵) [پیشگاه مجاز از عقیده / جامعه مجاز از مردم] تکرار (۰/۲۵) [محترم]
- ۲۰ گزینۀ (ب) (۰/۲۵) [بنای ظلم: ظلم به بنا تشبیه شده است. / اضافه استعاره، در سایر گزینه‌ها: مشت زمین - اساس تزویر - قلب زمین]
- ۲۱ لب و دندان (۰/۲۵) مجاز از کل وجود (۰/۲۵)
- ۲۲ الف درست (ب) نادرست (۰/۲۵) [عارف قزوینی]
- ۲۳ الف احمد عربلو (ب) مولوی (۰/۲۵)

- ۱۳ به نتیجه رسیدن (۰/۲۵) - عمر را با تمام وجود صرف کاری کردن. (۰/۲۵)
- ۱۴ مجاز (۰/۲۵) [روم مجاز از امپراتوری روم]
- ۱۵ تذکره‌الاولیا (۰/۲۵)
- ۱۶ بخاری من ایل من (۰/۲۵)
- ۱۷ روم (۰/۲۵)
- ۱۸ زیاده‌خواهی (۰/۲۵)
- ۱۹ الف ناراحت و افسرده بودن (ب) بین همه مردم مشهور بود (۰/۲۵)
- ۲۰ در دسترس بودن علم برای همه (۰/۲۵) تواضع و فروتنی استادان (۰/۲۵)
- ۲۱ الف ویکتور هوگو (ب) برتری قدرت قلم بر قدرت نظامی (۰/۲۵)
- ۲۲ الف به ده رفت‌وآمد داشتیم (۰/۲۵) و هنوز گرفتار زندگی شهری نشده بودیم. (ب) مزینان را بر طرح و نقشه عشق آباد ساخته‌اند (۰/۲۵) و همچنان بدون تغییر مانده است. (ج) دور از ذهن نیست (۰/۲۵) که روزی خاطرات سفر به ماه را هم بنویسم. (د) این کشور که نام آن را بغداد وری گذاشته‌اند (۰/۲۵) سرزمینی است که با کشته شدن انسان‌های بی‌گناه ساخته شده است. (۰/۲۵)

پاسخ تشریحی آزمون (۱۶)

- ۱ گزینۀ (ج) (۰/۲۵) اشتیاق ارتباطی با ارادت و اخلاص ندارد.
- ۲ چراغ و قندیل (۰/۲۵)
- ۳ گزینۀ (ج) (۰/۲۵) [ترقی - تعیین]
- ۴ ذغال ← زغال (۰/۲۵) مهصور ← محصور (۰/۲۵)
- ۵ هرم (۰/۲۵)
- ۶ الف (۰/۲۵) خط بسیار روشن [بسیار: قید صفت] (۰/۲۵)
- ۷ الف صفت مضاف‌الیه (ب) چشم‌ها را منتظر گذاشت (۰/۲۵) (ج) اش (۰/۲۵) بهار حیات او
- ۸ الف دو حرف اضافه برای یک متمم (۰/۲۵) [به طاق اندرون - به هر پایه‌ای در] (ب) «گهر» و «تخت» هر دو مفعول هستند. (ج) بلاغی (۰/۲۵)
- ۹ حافظ (۰/۲۵)
- ۱۰ گزینۀ (ج) (۰/۲۵)
- ۱۱ الف ۳ حسن تعلیل: علت ادبی برای پیدایش فصل‌ها - مجاز: مرداد و دی مجاز از تابستان و زمستان (ب) ۱ تشبیه جفا به تیغ - استعاره: سر و تن داشتن چوب (ج) ۲ [ایهام: خاموش (۱) ساکت (۲) بی‌نور] - تناقض: خاموش و پرمهتابی بودن (د) ۴ [مجاز: فلسفه مجاز از فیلسوفان - پارادوکس (تناقض): دیدن ماوراءالطبیعه] (۰/۲۵)
- ۱۲ الف مجاز (۰/۲۵) [مجاز از فکر و دیدگاه] (ب) در نگاه او نشانی از من بوده است. (۰/۲۵)
- ۱۳ گزینۀ (ب) (۰/۲۵) [نیروی ارادت] و «کشش ایمان» اضافه استعاره هستند نه اضافه تشبیهی. در الف) «طیلسان آبی مدیترانه» و در ج) «عقرب جزاره» دموکراسی قرن بیستم» و «مار غاشیه حکومت سرهنگ‌ها» اضافه تشبیهی هستند.
- ۱۴ حس آمیزی (۰/۲۵)
- ۱۵ فردپذیری عشق (۰/۲۵) - عاشق شدن (۰/۲۵)
- ۱۶ ناپایداری قدرت (۰/۲۵)
- ۱۷ مدرک (ب) ساز (۰/۲۵)
- ۱۸ الف امپراتوری روم (ب) ناپایداری قدرت (۰/۲۵) (ج) خط خواندن (۰/۲۵)